

Юрчишен Д. В.

магістрант

ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
ДонНУ імені Василя Стуса

Козлов В. П.

канд. екон. наук, доцент, доцент
кафедри фінансів і банківської справи
ДонНУ імені Василя Стуса

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Вступ. З початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну у лютому 2022 р. українські підприємства функціонують в умовах невизначеності, ризиковості, потерпають від руйнування їх ресурсного потенціалу. В умовах, які склалися, значну роль відіграє здатність підприємств швидко адаптуватися та гнучко реагувати на кризові явища, які постійно виникають, демонструвати позитивні фінансові результати діяльності, що обумовлено насамперед внутрішніми інструментами збереження стійкості підприємств. Фінансовий результат є оціночним показником діяльності підприємств, індикатором збереження фінансової стійкості, що впливає на здатність підприємств протистояти фінансовим кризам в умовах невизначеності. Саме неоднозначність адаптації підприємств та сила впливу чинників зовнішнього і внутрішнього середовища посилює актуальність дослідження фінансових результатів підприємств.

Метою роботи є оцінка фінансових результатів великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності, виявлення чинників, які впливають на їх формування.

Основна частина. Фінансовий результат підприємства є оціночним показником, що відображає результат (чистий прибуток або збиток) за певний період часу. Фінансові результати розглядаються як складник економічної безпеки через збалансування доходів і витрат [1]. Економічна сутність фінансового результату досліджується через призму характеристик, що зумовлюють його зростання [2]. Фінансовий результат залежить від факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, проте в умовах воєнних дій на території України доцільно виокремлювати зовнішні чинники, що обумовлені війною: місце розташування, активні бойові дії, вимушена або ініціативна евакуація, руйнування матеріально-технічної бази, обстріли, втрата ринків збуту, податкова політика держави, підтримка стратегічних видів бізнесу з боку держави та інші. Щодо внутрішніх, то найбільш вагомими є наявність фінансової подушки, наявність кадрового потенціалу, командна робота, гнучкі та раціональні управлінські рішення, здатність швидко адаптуватися, перепрофілюватися, оптимізувати структуру витрат, генерувати доходи в умовах невизначеності та швидка реакція на державні програми підтримки бізнесу.

Попри нестійкість та зниження бізнес-активності, фінансовий результат підприємств за видами економічної діяльності є доволі неоднозначним (рис. 1).

Рисунок 1 – Фінансовий результат великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності за січень–вересень 2022 року [3]

Аналіз фінансових результатів великих та середніх підприємств за видами економічної діяльності є неоднозначним, зокрема, є види діяльності, за яким 100 % підприємств впродовж січня–вересня 2022 року одержали чистий прибуток (освіта), серед підприємств фінансової та страхової діяльності 68,6 % підприємств одержали чистий прибуток, серед підприємств оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів – 67,4 %, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги – 64,8 %, інформація та телекомунікації – 62,3 %, діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування – 62,2 %, будівництво – 59,6 %, промисловість – 56,0 %. Щодо збиткових видів діяльності, за січень–вересень 2022 р. збитки отримала значна кількість підприємств таких видів економічної діяльності: тимчасове розміщування й організація харчування – 73,9 % підприємств, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок – 74,1 %; операції з нерухомим майном – 61,4 %; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 56,1 %; професійна, наукова та технічна діяльність – 56,0 %; сільське, лісове та рибне господарство – 56,0 %.

Звичайно, це статистично середні фінансові результати підприємств, які включають діяльність підприємств у довоєнний і воєнний період. Є деякі види діяльності, що убезпечені ризиками втрат на підставі договірних зобов'язань зі своїми

клієнтами, які чітко регулюють обсяги і терміни грошових надходжень, зокрема, освіта, частково фінансова та страхова діяльність, будівництво (крім форс-мажорів, що пов'язані з активними бойовими діями або руйнуванням незавершеного будівництва). Прибутковою залишається оптова та зовнішня торгівля продуктами харчування, що пов'язано зокрема, з тим, що на початку війни населення масово формувало запаси їжі. Надалі періодично виникали хвилі дефіциту певних товарів (сіль, борошно тощо), що теж призводило до підвищення попиту на ці товари. Отже, деякі види бізнесу в умовах невизначеності покращили свої фінансові результати діяльності завдяки врахуванню у своїй діяльності зміни кон'юнктури і потреб ринку.

Висновки. Підсумовуючи, доцільно зазначити, що війна досить неоднозначно вплинула на бізнес і це підтверджують результати проведеного аналізу фінансових результатів підприємств. Так, деякі повністю або частково зруйновані, переміщені, проте наявність фінансового запасу, ефективного менеджменту та кадрового ядра створюють можливості до розвитку, адаптації до нових умов, пошуку ринків збуту, зміни сегменту ринку та цільового споживача. Здатність підприємств функціонувати в умовах війни кількісно відображається у фінансових результатах, які залежать не лише від доходів, а й від здатності стримувати та оптимізувати витрати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзерелейко С. Інструментарій покращення фінансових результатів у системі зміцнення економічної безпеки підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 6. Том 1. С. 67–74. DOI: 10.31891/2307-5740-2022-312-6(1)-10.
2. Піскун А. Економічна сутність фінансового результату підприємства. *Наукові перспективи*, 2023. № 2(32). DOI: 10.52058/2708-7530-2023-2(32)-327-339.
3. Державна служба статистики України: Статистичні дані. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.04.2023).

Панухник О. В.

д-р екон. наук, професор,
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

ПРІОРИТЕТНІ КОНЦЕПТИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА У ПРИЗМІ РОЗГЛЯДУ ДЕРЖАВНИХ ІНІЦІАТИВ ІЗ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Вступ. Кардинальна та руйнівна сьогочасна трансформація економіки України актуалізує питання формування нових знань у сфері аналізу фінансового стану суб'єкта підприємницької діяльності різних категорій, регіонів і галузей для досягнення сталості й грамотного управління ним у складних умовах безпрецедент-